

De openbare bibliotheek in de toekomst

Documentaire Informatiewetenschap

Informatielandkaart

Docent: MacKenzie Owen

04-06-2008

Marta Colpani

5812682

m.colpani@student.uva.nl

Inhoudopgave:

1. Inleiding
2. Oorsprong en geschiedenis van de openbare bibliotheek
 - 2.1 Oorsprong van de openbare bibliotheek
 - 2.2 Functies van de bibliotheek
3. Huidige situatie: de openbare bibliotheek in ontwikkeling
 - 3.1 Uitdagingen van de openbare bibliotheek
 - 3.2 Case study: Openbare Bibliotheek Amsterdam
 - 3.3 Interview
4. Wat is de toekomst van de openbare bibliotheek?
5. Conclusie

1. Inleiding

Bibliotheken lijken de laatste tijden onder grote druk te staan door de komst van nieuwe technologieën. De openbare bibliotheek wordt vaak alleen gezien als uitleen- en verzamelinstantie: een plek waar je heen gaat als je een boek nodig hebt, om dit gratis te kunnen lenen. Ook is het een plek waar alles wordt verzameld: tijdschriften, wetenschappelijke publicaties, boeken, strips etc.

Nu het internet aanwezig is, denken wij eerst iets op Google te kunnen zoeken dan in een bibliotheek: het ligt meer bij de hand, het is meestal ook gratis of goedkoop en wij kunnen van alles vinden. Ook een boek kopen we sneller dan in het verleden, omdat wij meer geld hebben en boeken goedkoper worden. Bovendien hoeven wij geen rekeningen meer te houden met voorrad: op het internet is bijna alles binnen korte tijd beschikbaar.

Beweringen dat bibliotheken zouden gaan verdwijnen, blijken overdreven en onrealistisch. Toch moeten wij verwachten dat bibliotheken veel gaan veranderen. Het feit dat sommige behoeften, leesgedrag en informatieconsumptie aan het veranderen zijn, betekent een transformatie in de rol van bibliotheken, niet hun einde. Wij zien dat veel wetenschappelijk onderzoek wordt uitgevoerd en nieuwe mogelijkheden worden voorgesteld voor deze instantie. Wij zien ook veranderingen in het bestuur van bibliotheken zelf: deze houden zich bezig met veel meer dan alleen geschreven publicaties en proberen een zo breed mogelijk publiek bij te trekken door verschillende culturele activiteiten.

Naast literatuuranalyse over het onderwerp en een kijk op de rol van de Openbare Bibliotheek van Amsterdam, ga ik ook interviews met enkele medewerkers van de OBA gebruiken over hun werkzaamheden bij de bibliotheek, hun ervaringen en hun persoonlijke mening over de toekomst van de Openbare Bibliotheek. Het doel van dit werkstuk is de rol van de bibliotheek in de toekomst proberen af te beelden, aan de hand van de huidige ontwikkelingen.

2. Geschiedenis en functies van de openbare bibliotheek

2.1 Oorsprong van de openbare bibliotheek



De bibliotheek van Celsus, uit nl.wikipedia.org/wiki/Bibliotheek_van_Celsus

Dat bibliotheek een zeer oud begrip is, wordt ook duidelijk uit de oorsprong van het woord zelf: βιβλίον (biblḗion = boek) komt uit βιβλος (bíblos), de naam zelf van het deel van de hout dat toen werd gebruikt om boeken te maken. θήκη (*théke* = schrijn) vormt het tweede deel van het woord bibliotheek. Bewijs van de aanwezigheid van bibliotheken in het verleden is gevonden in Ninive, Lagash, Hattusa, Babylonia en Ebla. Ook in Athene zijn resten gevonden van o.a. een bibliotheek uit 550 v. Chr. De meest bekende bibliotheek uit de antiquiteit is natuurlijk die van Alexandrië, opgericht in de 3^{de} eeuw v. Chr., die een collectie van 700 duizend geschriften omvatte. Ook in Rome waren er openbare en private bibliotheken rond 50 v. Chr., en het aantal nam steeds toe (van 3 in de 1^{ste} eeuw v. Chr. tot 28 in 377). In de middeleeuwen valt de informatievoorziening (waaronder bibliotheken) onder de controle van de Kerk. Vooral monniken waren in die tijd verantwoordelijk voor het handmatig verveelvoudigen en bewaren van manuscripten en documenten. De bibliotheek was in het verre verleden vooral bedoeld voor religieuze opleiding en vaak ook ontspanning voor de rijkere klassen.

Na de 10^{de} eeuw worden weer nieuwe bibliotheken opgericht door scholen en universiteiten (o.a. Bologna en Parijs – 12^{de} eeuw), bedoeld namelijk als studieruimte. Een nog sterker prompt voor het oprichten van bibliotheken is natuurlijk het exponentieel toenemen van het aantal boeken als gevolg van de uitvinding van de drukmachine. In de 16^{de} en 17^{de} eeuw

werd een aantal van de meest beroemde bibliotheken opgericht (o.a. Rome, Milan, Oxford, Cambridge). Echter is de openbare bibliotheek pas later verder geëvolueerd tot de instantie die wij tegenwoordig kennen. Collectieomvang nam overal toe omdat publicatiekosten daalden, het aantal titels groeide en veel private collecties aan openbare bibliotheken werden gedoneerd (o.a. Richelieu). Uiteindelijk werd het archiveren, bewaren, ontsluiten van boeken en geschriften in de 20^{ste} eeuw een wetenschap: bibliothecarissen werden opgeleid en er ontstonden verschillende functies binnen de organisatie. Dat alles onder de invloed van het werk van onderzoekers als Melvil Dewey¹ en Eugène Morel². Rond 1970 werden nieuwe activiteiten en diensten aangeboden door bibliotheken, als tentoonstellingen, culturele bijeenkomsten en conferenties. Vervolgens, rond de jaren '80 neemt informatisering en digitalisering op verschillende niveaus plaats.

2.2 Functies van de openbare bibliotheek

Als wij naar de geschiedenis van de bibliotheek kijken, zien we dat er vanaf het begin een behoefte was om kennisbronnen op een plek te verzamelen om ze te bewaren en vindbaar te maken. Ook is de bibliotheek een ontmoetingsplek, een informatiebron, een plek voor cultuuruitwisseling en zelfstudie. In deze tabel probeer ik op kaart te brengen welke de meest traditionele functies van de bibliotheek zijn (*David B. Gracy II, 2008*) en waar wordt de bibliotheek het meest voor gebruikt.

¹: uitvinder van het Dewey Decimal Classification system voor bibliothecaris classificatie

²: Franse bibliothecaris en schrijver, medeoprichter van de Association des bibliothécaires français,

Functie van de bibliotheek	(ten opzichte van de gebruiker)
Publicatie verzamelen* (historische waarde/sociale geheugen):	Onderzoek (geschiedenis, informatiewetenschap, sociaal onderzoek)
Documenten (boeken, tijdschriften, geschriften, mediabestanden, etc.) bewaren	-
Informatiebronnen en mediaproducten ontsluiten	Zelfstudie, informatievoorziening, ontspanning**
Ruimte	Ontmoetingsplek, zelfstudieruimte
Professionele hulp	Hulp bij het vinden en beoordelen van informatie
Cultuurverspreiding door evenementen, bijeenkomsten, tentoonstellingen	Ontspanning, kennis maken met verschillende cultuurvormen

*: In Nederland wordt deze functie namelijk door de KB vervuld (op vrijwillige basis)

** : Dergelijk gebruik van de bibliotheek is deels afhankelijk van persoonlijke toestand en economische veranderingen. Steeds meer producten worden goedkoper of zijn online beschikbaar, waardoor men veel minder naar de bibliotheek hoeft te gaan.

In de loop der jaren is de bibliotheek veranderd, toch zijn de meeste hierboven genoemde functies redelijk een constant geweest in de bibliotheekgeschiedenis. Integendeel is de omgeving natuurlijk geëvolueerd, waardoor de bibliotheek zelf zich moest aanpassen om aan de behoeften van nieuwe economische, sociale en culturele omstandigheden te voldoen. De bibliotheek als lokaal, als collectie en als culturele figuur heeft dus afhankelijk van de context nieuwe vormen geadopteerd.

3. Huidige situatie: de openbare bibliotheek in ontwikkeling

3.1 Uitdagingen van de openbare bibliotheek

De komst van het internet en allerlei daaraan gekoppelde retrieval en file sharing functies hebben zonder meer nieuwe vragen gewekt over de functie van de (openbare) bibliotheek

in de informatiewereld. Terwijl sommige drastische scenario's probeerden te voorspellen, is het toch gebleken dat bibliotheken blijven bestaan, dat gebruikers nog steeds naar de bibliotheek gaan om allerlei media en informatieproducten te vinden en te lenen, en dat de bibliotheek in staat is te veranderen om een rol te blijven spelen in onze maatschappij.

Uit de laatste statistieken (zie bijlage 1) blijkt dat het bibliotheekgebruik, hoewel afnemend, niet aan het einde van de instantie laat denken. Toch moeten bibliotheken rekening mee houden met het feit dat jongere gebruikers steeds meer op het internet hun onderzoek uitvoeren (zie bijlage 3). Ook worden boeken en mediaproducten steeds goedkoper, ze worden ook heel vaak online aangeboden en zijn soms gratis beschikbaar. Lynne Brindley (Brindley, 2006) geeft een overzicht van de uitdagingen voor bibliotheken in de toekomst. Vooral besteedt ze aandacht aan de analyse van de gebruikers: volgens Brindley zouden bibliotheken meer onderzoek moeten uitvoeren over de gebruikers, en hun diensten, producten en ruimte beter afstemmen op hun bezoekers. Nieuwe "Google generaties" zijn minder geduldig en het internet is hun eerste informatiebron. Het is belangrijk voor bibliotheken om competitief te blijven voor onderzoek en informatievoorziening, ook gebeuren deze steeds meer online. Om meer waarde te hebben voor gebruikers (en niet-gebruikers) moet de bibliotheek professioneel hulpverlening bij het zoeken en beoordelen van informatie kunnen bieden. Een betere exploitatie van nieuwe auteursrechtelijke licenties (zoals Creative Commons³) en medewerking met meer commerciële bedrijven zouden nieuwe mogelijkheden bieden voor het oprichten van innovatieve diensten en producten.

Grote belangstelling is er ook voor de fysieke ruimte van de bibliotheek (Pomerantz en Marchionini, 2006). Het gebouw moet geschikte omstandigheden bieden voor het langdurig bewaren van het materiaal (boeken, videobanden, kranten etc.). Het gebouw en onderhoudskosten zijn van grote invloed op de zogenoemde "collection development". Het probleem is deels niet meer op fysiek niveau omdat nieuw materiaal steeds vaker al digitaal binnenkomt. Toch blijft de kwestie nog van belang voor ouder materiaal. Bovendien is de ruimte zeer belangrijk voor gebruikers. Bibliotheken zouden meer met ontwerpers en kunstenaars kunnen meewerken⁴ en Apple Stores, innovatieve verkooppunten, musea en dergelijke als inspiratiebron kunnen gebruiken om aantrekkelijke ruimten op te bouwen (Brindley, 2006). Daardoor zouden gebruikers zich gauw op hun gemak voelen en een betere indruk hebben over de instantie zelf. Uit onderzoek blijkt immers dat de omgeving belangrijk is in de ogen van de meeste gebruikers (Online Computer Library Center, 2003).

³: project voor massa-licenties voor informatie- en mediaproducten. Meest bekende oprichter is jurist Lawrence Lessig. Zie website www.creativecommons.org

⁴: Seattle Public Library Central (www.spl.org), OBA (www.oba.nl)

Castells (Castells, 2001) beweert dat wij in een *network society* leven, waarin het netwerk structuur (geïntroduceerd door het internet en ICT) invloed heeft op alle andere niveau van de maatschappij. Zonder meer is dat het geval in onze manier om te gaan met informatieontsluiting en –hergebruik. Chowdhury, Poulter en McMenemy stellen een nieuw model van bibliotheek voor, die meer als *gatewatcher* functioneert. Locale *communities* zouden de bibliotheek als *channel* gebruiken om informatie met elkaar te delen. Dit voorstel komt uit de constatering dat *communities* een groot kennisbagage hebben en dat deze steeds toeneemt. Ook zou gemeenschappelijke kennis voor iedereen beschikbaar moeten zijn binnen en buiten de gemeenschap zelf, o.a. voor studie. Dit model kunnen wij beter begrijpen in relatie tot de *platform economy*, die met het internet zo gebruikelijk is geworden. Gegeven een platform, worden gebruikers (*users*) ook producent (zogenoemde *producers*).

3.2 Case study: Openbare Bibliotheek Amsterdam



Openbare bibliotheek Amsterdam (nieuw gebouw): uit www.overhoeks.nl/content.php?c=48

De Openbare Bibliotheek van Amsterdam (www.oba.nl) lijkt een zeer goed voorbeeld te zijn van bibliotheek die zijn nieuw sociale en culturele rol probeert op te bouwen. Volgens Brindley zijn er namelijk zeven uitgangspunten voor bibliotheken die naar de toekomst kijken. Met hulp van een tabel ga ik de OBA en zijn activiteiten op de stelling van Brindley toetsen.

Uitgangspunten (Birkley, 2006)	Wat doet de Oba?
1. Gebruikers beter leren kennen en daar zo veel mogelijk diensten op te stemmen	De OBA heeft een afdeling Marketing & Onderzoek. Deze afdeling probeert de markt in de gaten te houden door middel van statistieken en oordeel en meningen van leden te onderzoeken
2. Fysieke ruimte opnieuw bedenken	Op 7-7-2007 is het nieuwe gebouw geopend. De nieuwe vestiging is speciaal ontworpen om het verblijf van bezoekers ideaal te maken en om nieuwe bezoekers aan te trekken. Enkele feiten: <ul style="list-style-type: none"> - 6 meetingrooms (EDUCATIE, CULTUUR, INFORMATIE) (25 tot 75 deelnemers) - ontmoetingsplek (FOYER, RESTAURANT, LEESCAFÉ) - 50 multimediale werkplekken Vormgeving van het gebouw is gerealiseerd met de medewerking van meerdere kunstenaars (o.a. Neeltje ten Westenend, Claudy Jongstra, Martijn Sandberg, Adriaan Jaeggi)
3. Marketing strategieën integreren in het ontwikkelen van diensten en producten	Zie punt 1
4. Collectie digitaal beschikbaar stellen – nieuwe communicatiekanalen creëren	Er zijn 50 multimediale werkplekken aanwezig in het gebouw. Er worden veel activiteiten uitgevoerd die meerdere mediakanalen exploiteren (o.a. Het Theater van het Woord, Amsterdam FM)

5. Minder investeren in collectie-uitbreiding en meer in traditionele bibliotheek-activiteiten	Een bijzonderheid van de OBA is dat er nog deskundige informanten aanwezig zijn, die hun professionele hulp bieden aan bezoekers om informatie te vinden en te beoordelen
6. Meer investeren in innovatie en digitale activiteiten	Zie punt 4
7. Personeel verwerving – juiste mix van eigenschappen en kennis	Personeel bij de OBA is goed voorbereid op het gebied van ICT, heeft een optimale kennis van het gebouw (zij houden zich o.a. bezig met rondleidingen), biedt deskundig advies en informatievoorziening, werkt mee tijdens de verschillende activiteiten die worden georganiseerd

3.3 Interviews

Ik heb geprobeerd allebei Front- en BackOffice van de OBA te onderzoeken door twee verschillende interviews te maken met drie medewerkers van de OBA. Ten eerste heb ik contact opgenomen met de afdeling Marketing en PR, omdat deze een relatief nieuwe functie uitvoert van de openbare bibliotheek. Ik vond het interessant om te horen hoe de medewerkers zelf daar over denken, en hoe proberen ze hun werk af te stemmen op de behoefte van gebruikers. Vervolgens ben ik naar een van de informatiemedewerkers gegaan, die op de etages direct met het publiek werken. De FrontOffice is natuurlijk grotendeel het "gezicht" van de OBA. Bovendien vond ik het belangrijk om te weten hoe deskundige opgeleide bibliothecarissen hun nieuwe meer veelzijdige functie ervaren, of ze daar voor goed bereid voelen en welke uitdagingen zien in hun werk. Ook kunnen zij, naast grafieken en tabellen, een meer persoonlijk en pragmatisch beeld geven van het gedrag en de typologie van gebruikers met wie ze te maken krijgen.

3.3.1 Interview met Chantal van Hezik en Marijke Troelstra (BackOffice: Marketing en PR)

Chantal van Hezik

Marijke Troelstra

1. Hoe lang werk je bij de OBA?

Sinds juni 2007, sinds de opening van de nieuwe bibliotheek.

Sinds januari 1987, dus 21 jaar !

2. Wat houdt uw werk bij de OBA precies in?

Ik ben coördinator tentoonstellingen. Ik ben verantwoordelijk voor alle tentoonstellingen in het gebouw (expozaal, fotogalerij en ook op de verschillende etages zijn mogelijkheden om te exposeren), daarnaast ben ik ook verantwoordelijk voor de inrichting van de vitrines op de etages. In mijn functie heb ik veel contact met culturele partners: musea, galeries, kunstenaars, fotografen enz.

Het organiseren van lezingen, tentoonstellingen en andere culturele activiteiten voor de centrale bibliotheek en de regio Adam Oost.

3. De functie van de Openbare Bibliotheek is de laatste jaren veel veranderd. Het gaat niet meer alleen om het uitlenen van boeken en het verzamelen van publicaties maar om veel meer. Heb je daar een mening over?

Het is een plek geworden waar je heel breed informatie kan vinden en elkaar kan ontmoeten.

Zie mijn functie; gaat helemaal over alle nieuwe activiteiten en niet meer over boeken (wel de relatie daarmee uiteraard).

4. Wat wil de OBA bereiken door het organiseren van culturele evenementen voor volwassene en kinderen?

Dat de OBA een plek wordt waar je altijd in aanraking kan komen met cultuur: van tentoonstellingen, lezingen tot theatervoorstellingen. Met steeds verschillende onderwerpen, voor steeds andere doelgroepen.

De bibliotheek aantrekkelijker maken, mensen binnenhalen en de collectie meer onder de aandacht brengen adv de activiteiten.

5. Hoe wordt de agenda van de OBA opgesteld? Hebt u feedback van de gebruikers/leden?

In mijn achterhoofd heb ik de verschillende doelgroepen. Zoveel mogelijk afwisseling probeer ik te brengen in de presentaties en de onderwerpen. In de expozaal en de fotogalerij spreek ik af en toe mensen aan en vraag naar hun reactie. Wat zouden ze nog meer willen zien. Deze reacties gebruik ik weer bij volgende tentoonstellingen.

Met klantenpanels moeten we nog gaan beginnen, maar we hebben wel feedback met mensen die nog rechtsreeks met de bibliotheekgebruikers werken.

6. Welke zijn volgens u ervaring de meest succesvolle activiteiten bij de OBA? Wat trekt het meest aan? Hoe beoordeelt u dat?

Het gebouw zelf, de faciliteiten van het café en internet zijn nu de grote trekker. Daarnaast de collectie, lezingen en theatervoorstellingen. De tentoonstellingen zijn relatief nieuw. Daar komt steeds meer publiek speciaal voor naar de bibliotheek. De tentoonstellingen in de expozaal worden nog niet zo goed bezocht, ook doordat het niet makkelijk te vinden is in dit gebouw.

Lastig om te zeggen, vaak werkt het beste aan te sluiten bij landelijk of lokale activiteiten als Kinderboekenweek of de Uitmarkt. Of inspelen op iets wat populair is zoals reizen naar IJsland

7. De OBA heeft vandaag de dag zeker een nieuwe sociale rol. Welke zijn na uw mening de grootste uitdagingen van de OBA?

Om mensen van allerlei leeftijden, met verschillende achtergronden de bibliotheek binnen te krijgen. En dat ze terugkomen.

Zorgen dat alle mensen toegang krijgen tot alle informatie en ook de cultureel activiteiten. Dit kan door ze relatief goedkoop aan te bieden en de bibliotheek zelf word als laagdrempelig ervaren door veel mensen.

8. Sommige denken dat de bibliotheek vooral onder druk staat door het internet. Andere zien nieuwe mogelijkheden voor de OB als culturele centrum. Hoe ziet u persoonlijk de toekomst van de Openbare Bibliotheek?

Ik zie de bibliotheek als ontmoetingspunt, waar je op allerlei manieren informatie kan vinden: boeken, tijdschriften, internet, tentoonstellingen, film, theater, muziek enzovoorts.

Postief! De nieuwe centrale zit elke dag vol, ook met veel jonge mensen. Het moet er bruisen, dat werkt!

3.3.2 Interview met Remko (FrontOffice medewerker)

1. Hoe lang ben je bij de OBA werkzaam?

Vanaf de dag van de opening, dus 7-7-2007.

2. Had je eerdere ervaring met dit werk?

Ik heb de opleiding Bibliothecaris gevolgd en ben sinds 2000 werkzaam.

3. Wat houdt je functie precies in bij de OBA?

Het is een zeer veelzijdig werk. Ten eerste het is FrontOffice werk, dus informatieverlening, bibliothecaris. Helpen bij het zoeken van informatie, maar ook begeleiding bij allerlei activiteiten, zoals bij het theater of met Amsterdam FM. Ik doe ook rondleidingen, daarom ken ik het gebouw en de collectie heel goed.

4. Heb je veranderingen kunnen merken in het gebruik van de bibliotheek?

Er wordt heel veel meer met Pc's gedaan. Een deel van de collectie is gedigitaliseerd, zelf luisterboeken (ca. 6.000) zijn op computers beschikbaar.

5. Valt er iets op in relatie met het aantal/soort gebruikers?

Studenten zijn zeker massaal terug. Er komen in ieder geval heel veel bezoekers om het gebouw te bekijken (in totaal 5.000, 6.000, zelf 7.000 per dag, in het weekend is het veel drukker).

6. Wat wordt het meest aan jou gevraagd door gebruikers?

Het zijn meestal vragen over de printer of heel vaak over de wireless internetverbinding. Vaak moet iets in de computer worden ingesteld, dan komen ze bij mij vragen.

7. Ervaar je wel moeilijke situaties, waar je denkt dat je je eigenschappen en kennis zou moeten verbeteren?

Het komt vooral voor dat buitenlanders die de Nederlandse taal niet goed beheersen om hulp vragen, en soms is het moeilijk om te begrijpen wat ze echt zoeken. Wij hebben zeker steeds meer buitenlanders bezoekers, bij de afdeling Onderwijs wordt veel materiaal voor taalcursussen beschikbaar gesteld, bijvoorbeeld voor de inburgeringcursus of gewoon cursus Nederlands.

8. Verschillen de werkzaamheden veel van jouw verwachtingen?

Zeker is mijn werk veel veranderd, omdat ik vroeger in een veel kleiner bibliotheek werkte. Sinds de opening van de nieuwe centrale bibliotheek organiseert de OBA veel meer activiteiten.

9. Hoe vind je dat?

Geweldig! Iedere dag weer wat anders!

4. De toekomst van de openbare bibliotheek

Nederland gaat de goede kant op. Andere voorbeelden, vooral in Engeland laten zien dat bibliotheken inderdaad in die richting werkzaam zijn. Ook uit de interviews is gebleken dat het doel van bibliotheken vooral het aantrekken van een breder publiek is, hun collecties op verschillende manieren bekend te maken voor meer mensen ook als ontmoetingsplek te fungeren. De ruimte van de bibliotheek - het gebouw - speelt tegenwoordig een centrale rol in de marketingstrategie en culturele betekenis van de instantie. Medewerking van kunstenaars en veelzijdige voorzieningen en ontspanningsruimten geven het gebouw zelf toegevoegde waarde.

Wat bij de OBA nog te ontdekken is, is de mogelijkheid om de gebruikers zelf nieuw materiaal te laten produceren. Daarbij zouden nieuwe auteursrechtelijke licenties veel kunnen helpen om de legale drempels tussen instantie en auteurs te kunnen verlagen. Dit soort initiatieven is nog zelden. Om een voorbeeld te noemen, heeft de National Library of Australia (NLA) in samenwerking met het website Flickr.com een project gelanceerd in 2006: Click and Flick⁵. Het project houdt de verzameling en ontsluiting in van zoveel mogelijk actuele beelden van het land. Dat geeft gebruikers de mogelijkheid om aan de collectie bij te dragen, en dat kan een stuk eenvoudiger door het gebruik van standaard auteursrechtelijke licenties als CC. Het is voorspelbaar dat bibliotheken hun aanwezigheid online steeds meer gaan bevestigen, desnoods door medewerking met commerciële platforms die al groot succes hebben in de gebruikers community.

Brindley noemt in haar artikel ook het model van McGahan, volgens wie het heel belangrijk is om te begrijpen welke soort veranderingen plaatsnemen in een bedrijf. Zij onderscheidt vier soorten veranderingen: *radical*, *progressive*, *creative*, *intermediating*. Brindley gelooft dat bibliotheken radicale veranderingen zullen ondergaan, wat betekent dat de branche totaal anders zal worden.

⁵: Zie www.pictureaustralia.gov.au

Dat is echter een langer proces en het is moeilijk om een preciese inschatting te maken. Het advies om deze veranderingen te overleven is het verbeteren van huidige activiteiten zonder grote investeringen, en tegelijkertijd het experimenteren van nieuwe producten en communicatiekanalen. Ook *intermediate* veranderingen zullen bibliotheken betreffen: de essentie van de instantie blijft, mits deze op nieuwe manieren wordt toegepast. Daar moet dus meer waarde worden gegeven. Het uitvinden en exploiteren van nieuwe communicatiekanalen en het opbouwen van nieuwe relaties tussen de instantie en het publiek zijn dus van groot belang voor de openbare bibliotheek van de toekomst.

5. Conclusie

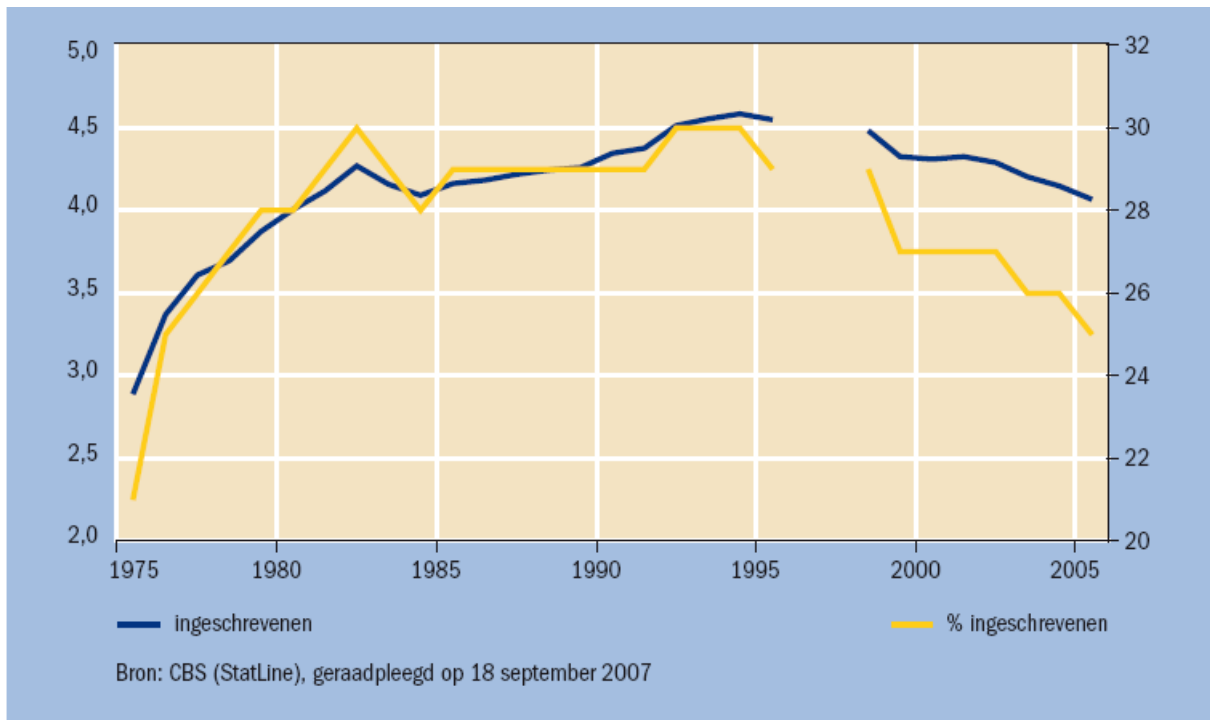
Uit onderzoek zoals uit de praktijk blijkt dat de bibliotheek grote veranderingen ondergaat. Dat is een goed antwoord op degenen die zich zorgen maakten over het overleven van deze waardevolle culturele instelling. Tegenwoordig is het hard nodig om rekeningen te houden met de stand van de informatiemarkt om een relevante rol te blijven spelen qua informatievoorziening, studie en onderzoek. Dat komt omdat ICT netwerken en informatieglobalisatie een ontzettend grote aanbod bieden voor de informatiegebruiker. Hoewel kennis, eigenschappen en risico's per persoon en per land verschillen, zullen steeds meer mensen goed kunnen omgaan met ICT en digitaal informatie retrieval. Toch is de bibliotheek nooit alleen maar een plek geweest om informatie te vinden, maar hij stelt meer een cultureel centrum voor, waar ervaringen van verschillende soorten, waaronder ook het simpel met elkaar ontmoeten ons verrijken. Uiteindelijk, het komt duidelijk naar voeren dat informatie- en mediaomgeving als systeem kan worden beschouwd, dat evolueert samen met technologische, culturele en sociale factoren. In dit systeem spelen verschillende media steeds een nieuwe rol, maar bijna nooit verdwijnen deze van de scene. Dat is zonder meer het geval van de bibliotheek.

Bronnenlijst:

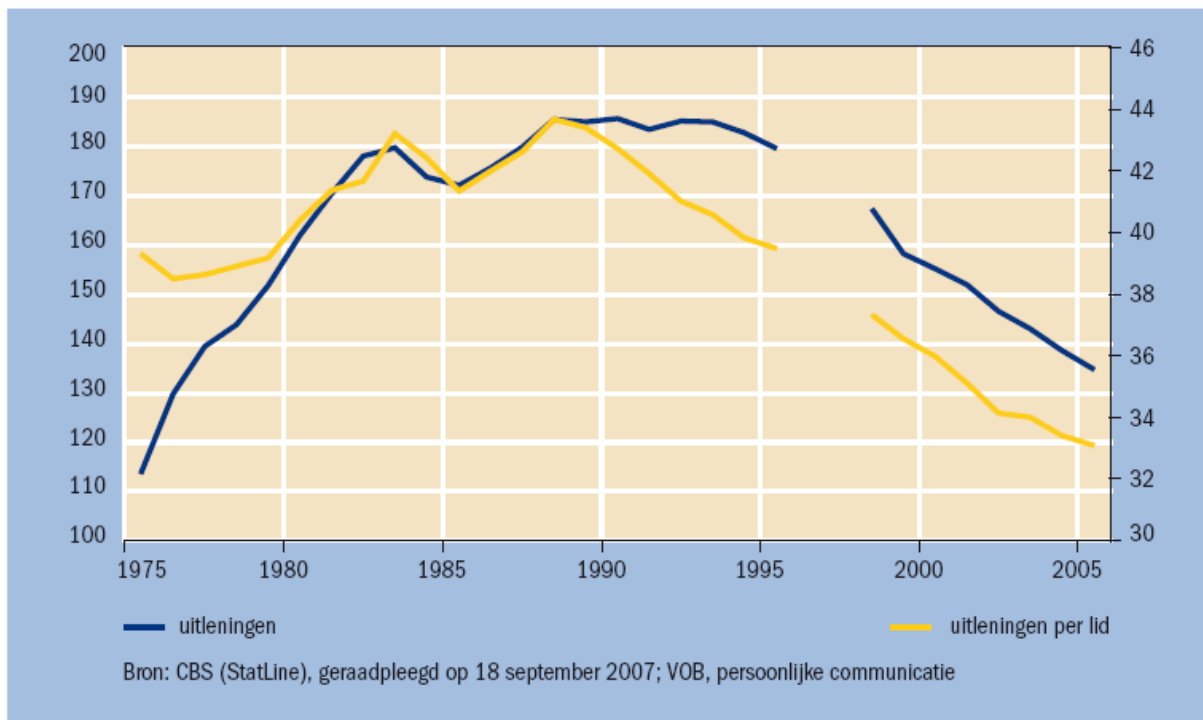
- Briggs, A., Burke, P. *A social history of the media*. Polity Press 2005.
- Brindley, L. *Re-defining the library*. *Library Hi Tech*. V. 24. N. 4. 2006.
- Castells, M. *The Internet Galaxy. Reflections on Economy, Society and Culture*. University Press. Oxford. 2001
- Chowdhury, G., Poulter, A., McMenemy, D. *Library 2.0. Towards a new mission for public libraries as a "network of community knowledge"*. *Online information review*. V.30. N.4, 2006
- Coates, J. *Creative Commons – The next generation: Creative Commons Licence use five years on*. *Script-Ed*. V.4. Issue 1. March 2007
- McGahan, A.M. *How industries change*. *Harvard Business Review*. V.82. N.10. 2004
- Pomerantz, J., Marchionini, G. *The digital library as place*. *Journal of documentation*. V.63. N.4. 2007
- www.creativecommons.org
- www.oba.nl
- www.pictureaustralia.gov.au/
- www.spl.org
- www.pictureaustralia.gov.au/

Bijlage 1

Ingeschreven bibliotheekgebruikers 1975-2005 (absoluut, linkeras (x 1 mln.) en als percentage van de bevolking, rechteras)



Uitlenen, 1975-2005 (absoluut, linkeras (x 1 mln.) en gemiddeld per lid, rechteras)



Bijlage 2

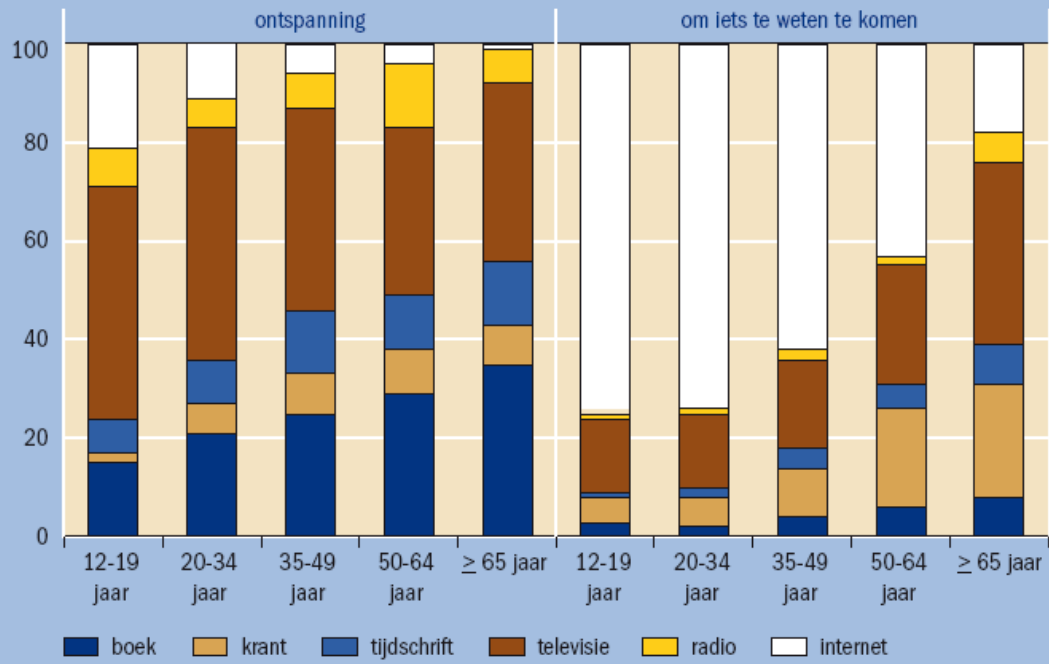
Lidmaatschap van bibliotheken en recent lenen van boeken naar herkomst, 1995-2003 (in procenten)

	lidmaatschap			recent lenen van boeken		
	1995	1999	2003	1995	1999	2003
Turken en Marokkanen	27	33	38	21	25	27
Surinamers en Antillianen/Arubanen	34	37	33	28	24	18
overige allochtonen	41	37	35	30	25	24
autochtonen	43	42	38	33	32	25
allen	42	41	38	32	31	25

Bron: SCP (AVO'95-'03)

Bijlage 3

Medium van voorkeur voor ontspanning en informatie naar leeftijdsgroep, 2005, bevolking vanaf 12 jaar (in procenten)



Bron: SCP (TBO'05)